

Temiz Hava için Hep Birlikte

7 Eylül Mavi Gökyüzü İçin Uluslararası Temiz Hava Günü

BM Tanıtım Yazısı

#TogetherForCleanAir

Yayın adı: Temiz Hava için Hep Birlikte 7 Eylül Mavi Gökyüzü İçin Uluslararası
Temiz Hava Günü BM Tanıtım Yazısı

HUDOTO - Hukuk, Doğa ve Toplum Vakfı

Orijinal versiyonuna aşağıdaki bağlantıdan ulaşabilirsiniz:
<https://www.un.org/en/observances/clean-air-day>

Çeviri ve Tasarım: Mesut Bilicitürk

Yayınlayan: Hukuk, Doğa ve Toplum Vakfı, 2023

Adres: Mucibur Rahman Sok. No: 17 Anadolu İş Hanı K:3 D:11 Konak-İZMİR
info@hudoto.com

Temiz Hava İçin Hep Birlikte

Bu yılın teması olan "Temiz Hava için Hep Birlikte", hava kirliliğinin önüne geçebilmek için daha güçlü ortaklıklara, daha fazla yatırıma ve ortak sorumluluğa duyulan ihtiyaca odaklanmaktadır. Hava kirliliğinin sınır aşan etkisi göz önünde bulundurulduğunda, tüm paydaşların dünya atmosferini koruma ve herkes için sağlıklı havanın temin edilmesi konusunda sorumlulukları bulunmaktadır. Tüm sınırların ötesinde ve sektörler arasında birlikte çalışmak, hava kirliliğinin azaltılmasına yardımcı olacak, hava kalitesi tedbirleri ve çözümlerine yönelik finansman ve yatırımları artıracak ayrıca birçok fayda sağlayacaktır. Bu yılki Mavi Gökyüzü İçin Uluslararası Temiz Hava Gününde hükümetlerden şirketlere, sivil toplumdan bireylere, herkesi hava kirliliğini ortadan kaldırmak için bir araya gelmeye çağırıyoruz. #TogetherForCleanAir #TemizHavaİçinHepBirlikte

İki yönlü bir sorun olarak hava kirliliği

Sağlık etkisi: küçük, görünmez kirlilik partikülleri akciğerlerimize, kan dolaşımımıza ve vücudumuzun derinliklerine nüfuz eder. Bu partiküller felç, kronik solunum hastalıkları ve akciğer kanserine bağlı ölümlerin yaklaşık üçte birinden ve kalp krizine bağlı ölümlerin dörtte birinden sorumludur. Birçok farklı kirleticinin güneş ışığı ile etkileşimi sonucu oluşan yer seviyesi ozonu (troposferik ozon) da astım ve kronik solunum hastalıklarının bir nedenidir.

İklim etkisi: Kısa ömürlü çevre kirleticiler¹ (*short-lived climate pollutants*) hem sağlık etkileri hem de gezegenin yakın vadede ısınmasıyla en çok bağlantılı olan kirleticiler arasındadır. Atmosferde birkaç gün gibi kısa bir süre veya birkaç yıla kadar kalırlar, bu nedenle azaltılmaları; kirlilik seviyelerinin düştüğü yerlerde yaşayanlar için sağlık ve iklim açısından neredeyse anında fayda sağlayabilir.

Hava kalitesinin küresel olarak iyileştirilmesi için hava kirliliğinin önlenmesi ve azaltılması

Hava kalitesinin küresel olarak iyileştirilmesi için hava kirliliğinin önlenmesi ve azaltılması

Hava kirliliği, insan sağlığına yönelik en büyük çevresel risk olup, dünya genelinde önlenebilir ölüm ve hastalık nedenlerinin başında gelmektedir. 2016 yılında tahminlere göre 6,5 milyon erken ölüm, iç ve dış ortam hava kirliliğinden kaynaklanmaktadır. Gelişmekte olan ülkeler başta olmak üzere, hava kirliliği özellikle düşük gelirli nüfuslara dahil kadınları, çocukları ve yaşlıları orantısız bir şekilde etkilemektedir; çünkü bu kişiler genellikle yüksek seviyelerde dış ortam hava kirliliğine, odun yakıtı ve gazyağı ile ısınma ve mutfakta kullanılması nedeniyle de iç ortam hava kirliliğine maruz kalmaktadır.

Hava kirliliği, uzun mesafelere taşınması nedeniyle geniş kapsamlı etkileri olan küresel bir sorundur. Ciddi bir müdahalenin olmaması halinde, dış ortam hava kirliliğinden kaynaklanan erken ölümlerin sayısının 2050 yılına kadar yüzde 50'den fazla bir oranda artacağı tahmin edilmektedir.

¹ <https://www.mfa.gov.tr/data/Terminoloji/g-20-terimleri-turkce-ingilizce-kasim-2013.pdf>

Hava kirliliğinin ekonomi, iş verimliliği, sağlık masrafları ve turizm üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle toplum yüksek maliyetlere katlanmaktadır. Bu nedenle, hava kirliliğinin kontrol altına alınmasına yatırım yapmanın ekonomik faydaları göz ardı edilemez niteliktedir. Ayrıca hava kirliliğini kontrol altına almak için uygun maliyetli çözümlerin de mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

Kötü hava kalitesi, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki şehirlerde ve kentsel alanlarda olmak üzere, Dünya Sağlık Örgütü hava kalitesi kılavuzlarında belirtilen sınırlardan daha yüksek hava kirliliği seviyeleri ile tüm ülkeler için sürdürülebilir kalkınma bağlamında bir zorluk teşkil etmektedir.

Karbon siyahı, metan ve yer seviyesindeki ozon gibi bazı hava kirlleticileri aynı zamanda kısa ömürlü çevre kirleticileridir ve hava kirliliğine bağlı ölümlerin önemli bir kısmından sorumludurlar, ayrıca tarım ürünleri ve dolayısıyla gıda güvenliği üzerindeki etkileri nedeniyle kontrol altına alınmaları iklim için ortak faydalar sağlayacaktır.

Mavi Gökyüzü İçin Uluslararası Temiz Hava Günü

BM Üye Devletleri, tehlikeli kimyasallar ile hava, su ve toprak kirliliğinden veya kontaminasyonundan kaynaklanan ölüm ve hastalıkların sayısını önemli ölçüde azaltmanın yanı sıra hava kalitesi ile kentsel ve diğer atık yönetimine özel önem vererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerini 2030 yılına kadar azaltma ihtiyacını kabul etmiştir.

Temiz hava, insanların sağlığı ve günlük yaşamları için oldukça önemlidir. Oysa hava kirliliği insan sağlığına yönelik en büyük çevresel risk olup küresel ölçekte önlenebilir nitelikteki ölüm ve hastalıkların temel nedenlerinden biridir. Hava kirliliği; kadınları, çocukları ve yaşlıları orantısız bir şekilde etkilerken, ekosistemleri de olumsuz bir şekilde etkilemektedir.

Günümüzde, hava kalitesinin iyileştirilmesinin iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasına katkı sağlayabileceği gibi iklim değişikliği etkilerinin azaltılması çabalarının da hava kalitesini iyileştirebileceği uluslararası toplum tarafından kabul edilmektedir.

Uluslararası toplumun temiz havaya artan ilgisinden güç alan ve insan sağlığının korunması amacıyla kirliliğinin azaltılması gibi hava kalitesinin iyileştirilmesi için daha fazla çaba sarf edilmesi gerektiğini vurgulayan BM Genel Kurulu 7 Eylül gününün Mavi Gökyüzü için Uluslararası Temiz Hava Günü olarak kabul edilmesine karar vermiştir.

Temiz Hava için Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansının "İstedığımız Gelecek" başlıklı sonuç belgesinde ülkeler, sürdürülebilir şehirler ve diğer yerleşim yerleri bakımından sağlıklı hava kalitesini destekleyen sürdürülebilir kalkınma politikalarını teşvik etmeyi taahhüt etmişlerdir. Ayrıca 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi, herkes için sürdürülebilir kalkınma, çevrenin korunması ve refahın sağlanmasına yönelik bir yol haritası çizerek, hava kirliliğinin azaltılmasının Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için önemli olduğuna dikkat çekmektedir.

HUDOTO

Hukuk, Doğa ve Toplum Vakfı